

Cousteau, contra els Verds

El comandant Jacques-Yves Cousteau ha dedicat la seua vida al silenciós món del mar. Ara, des de la Fundació que du el seu nom, encapçala la defensa de l'Antàrtida, el darrer espai natural.

El medi ambient ha estat durant molt de temps una qüestió reservada en exclusiva als militants. Avui dia, però, assistim a una mena de febre verda. Així ho demostra el resultat de les eleccions europees —que semblen compartir els habitants del planeta i els seus governants. ¿Per què?

—El problema del medi ambient és un tema que sempre s'ha plantejat. El que passa és que s'ha trigat molt de temps a entendre'l. Mentre les catàstrofes ecològiques eren regionals o nacionals, això només inquietava una regió o una nació. Ara es té la certesa que els problemes de medi ambient són de caràcter global, que totes les nacions estan amenaçades per l'escalfament del planeta. En aquest sentit, la presa de consciència de molts caps de govern, el juliol del 1988, m'ha donat una mica d'esperança. Van decidir actuar plegats.

—*La crida que es va fer a La Haia, el passat mes de març, sobretot per iniciativa de França, ¿no s'ha oblidat una mica? A la cimera dels Set a París, del 14 al 16 de juliol, no hi havia aquest mateix esperit, aquesta mateixa voluntat global...*

—En totes les reunions anteriors, els Set no havien fet més que parlar de diners. Aquesta vegada, sobre les 23 pàgines que conté la declaració final, n'hi ha nou que fan referència al medi ambient. Això és extraordinari.

—*¿Quin és avui dia el paper dels militants, de les associacions, dels partits verds, de l'opinió pública i dels governs?*

—Estic en contra de l'existència dels partits verds, i això que sóc ecologista des de fa temps. A partir del moment en què hi ha un partit que defensa idees ecologistes, tots els altres li giren l'esquena.

—*Però els partits verds defensen les seues mateixes idees...*

—Aquestes idees, que són les nostres, no els necessitem per defensar-les. No hi ha d'haver un petit espai verd en un conjunt ampli que s'hi oposarà.

Des del punt de vista econòmic, no es tracta de posar els remeis habituals sinó d'establir una nova estructura social. Una revolució profunda. Caldrà trobar una altra manera de viure, completament diferent i que probablement serà molt més satisfactòria per als individus. A més, permetrà distribuir millor la riquesa.

—*Això significa trencar molts costums fàcils...*

—Penso que s'ha de fer una tria, una tria ecològica, una tria intel·ligent, filosòfica.

—*¿Quina és l'amenaça més gran que plana sobre del nostre planeta? ¿Està disposat a proposar un pla d'urgència? ¿com es pot fer perquè totes les nacions l'acceptin?*

—Totes les amenaces que actualment sotgen el medi ambient a nivell mundial

«A partir del moment en què hi ha un partit que defensa idees ecologistes, tots els altres li giren l'esquena»

s'entrellacen. El perill més greu, però, és el de l'efecte d'hivernacle, l'escalfament del clima.

—*Sembla que les grans potències s'oposen a la creació d'una organització permanent en matèria d'ecologia. ¿Hi podrà haver una màxima autoritat sense la participació d'aquestes grans potències?*

—Hem de convèncer els Estats Units i l'URSS. D'aquí a poc aniré als Estats Units per pressionar els parlamentaris.

—*¿Quin serà del futur de l'Antàrtida?*

—L'Antàrtida es regeix segons el tractat de Washington, firmat el 1959. Aquest tractat ha bloquejat les reivindicacions territorials, ha impedit que les forces armades s'hi instal·lessin i ha prohibit que això sigui un depòsit de residus nuclears, decisió que ha permès que aquest territori sigui, encara, relativament verge. De totes maneres, en aquests moments sabem moltes més coses sobre els perills del planeta. Ja no s'ha de preservar l'Antàrtida únicament per una qüestió d'elegància. Cal mantenir intacta una punta del planeta. Sovint s'oblida que la terra és una mena de màquina hermètica que rep l'energia del sol. Aquesta és absorbida pels vegetals i els animals que en rebutgen una part. El planeta és també una màquina tèrmica que obeeix les lleis de la termodinàmica, és a dir, que té fonts fredes i fonts calentes. Les fonts

fredes, els dos pols. Al pol Nord hi ha molt poc gel, cosa que significa una petita reserva de fred: El sud, en canvi, representa una enorme font de fred: a l'Antàrtida hi ha el 90% de l'aigua dolça del planeta en forma del gel sobre una capa de tres quilòmetres de gruix de mitjana. És tracta no m d'una reserva d'aigua dolça, sinó d'una reserva de fred. És l'element que pondera la nostra màquina tèrmica. Aquesta font freda és tan enorme com fràgil, però. Si la toquem, no sabem quines conseqüències pot tenir això. A més, es troba amenaçada per l'escalfament global del planeta. És per això que se l'ha de protegir. Jo no vull dir que sempre hagi de ser així, però sí de moment.

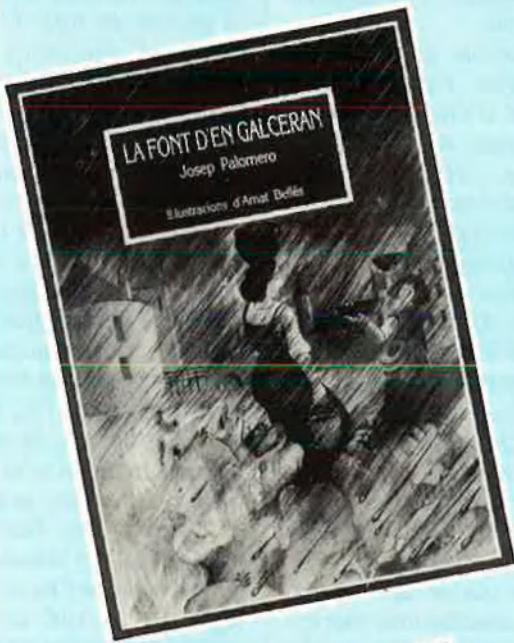
Potser d'aquí a un o dos segles, la nostra tecnologia haurà avançat tant que podrem explotar les riqueses de l'Antàrtida, si és que n'hi ha. Ara, per ara, tenim el deure de respectarla. Hem convençut el president Mitterrand, el primer ministre australià, Bob Hawke, com també Bèlgica i l'Índia. El deure de la humanitat és el de transformar l'Antàrtida en reserva natural internacional, almenys durant un segle, per saber què s'hi pot fer. I és que tot sovint les opinions científiques es contradueixen. L'única manera d'evitar el desastre és la prudència. Respecte als tractats, els nord-americans van firmar la convenció de Wellington, però no l'han ratificada.

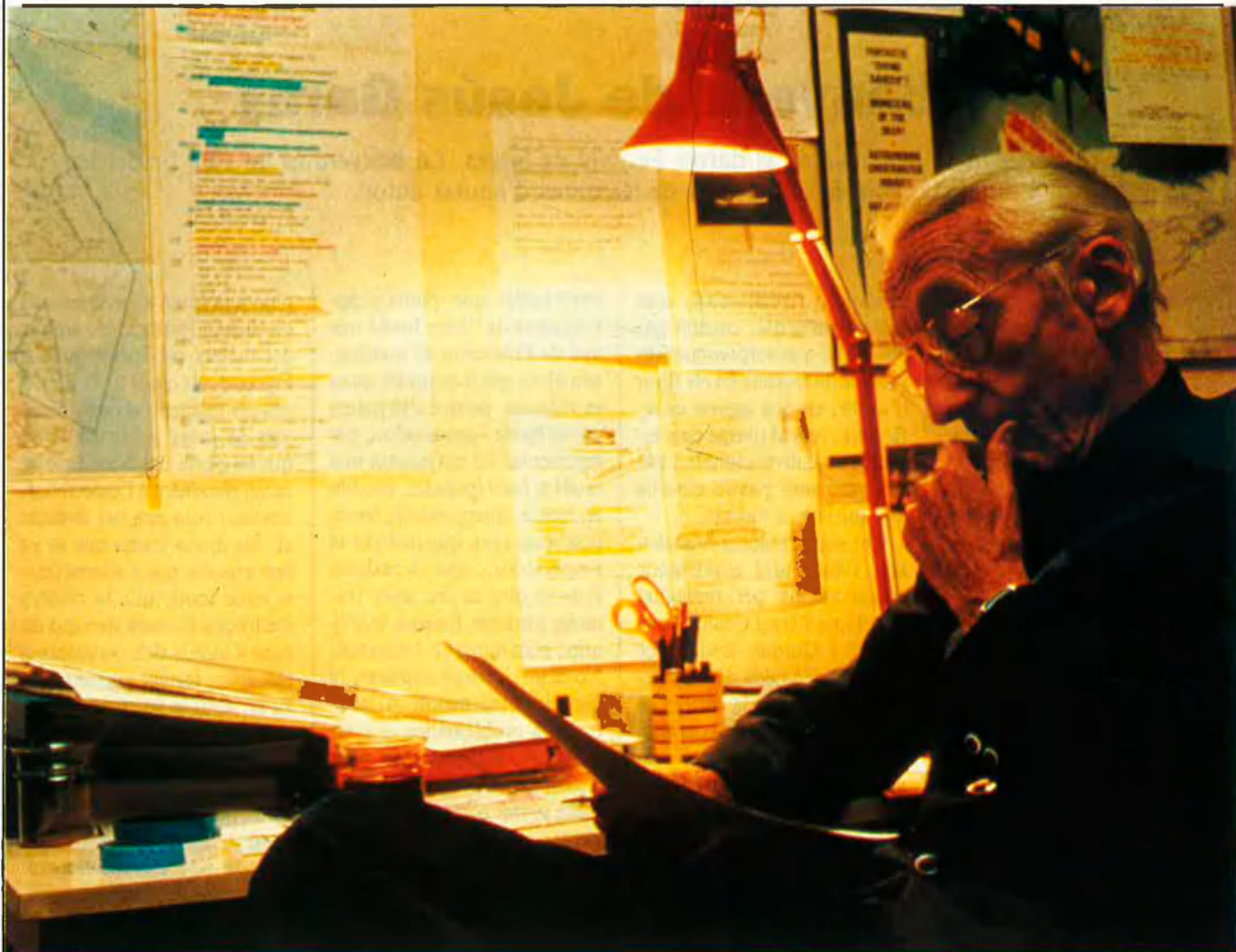
NOVETATS EDITORIALS

GENERALITAT
VALENCIANA

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

«El perill més greu, però, és el de l'efecte hivernacle».

S'ha de convèncer el Congrés que refusi el text, que avui dia ja està desfasat. Així ho ha fet l'Índia. En la convenció de Wellington, hi ha una paraula que s'ha de substituir. El text comença per: «L'explotació minera està permesa a l'Antàrtida». S'ha de substituir *autoritzada per prohibida*.

Sense aquest matís es pot afirmar que el text de la convenció està molt ben fet.

—*¿Es poden compaginar medi ambient i desenvolupament sense que pesin sobre els països més pobres unes càrregues insuportables?*

—És descoratjador veure l'actitud dels països des-

envolupats envers els que estan en vies de ser-ho. M'escandalitza quan veig els articles que acusen el tercer món de la deforestació. A Malàisia o en altres indrets, aquesta pràctica es du a terme per poder exportar fusta per a fabricar uns mobles de luxe que només es venen als nostres països. És una mica el que passa amb l'ivori dels elefants.

La deforestació és acceptada per molts països del tercer món perquè tenen l'obligació d'alimentar els seus habitants, d'altra banda cada vegada més nombrosos. O per comprar cotxes Mercedes, o per construir palaus de rei. Cal dir, però, que hi ha alguns bons

exemples: a Tailàndia acaben de suspendre tots els contractes d'explotació forestal dels estrangers.

—*¿Com es poden resoldre els problemes que genera la producció als països desenvolupats i al tercer món?*

—Hem de ser més inventius, aprendre a explotar l'energia tèrmica dels mars, la del vent, cosa que permetria poder prescindir de moltes centrals nuclears. Haurà de passar bastant de temps, però, perquè això sigui realitat. Hi ha solucions tecnològiques per a aquests problemes. Però ja hem invertit tant en altres fonts d'energia, com la nuclear, que ja portem molt de re-

tard. L'energia nuclear resulta bastant cara i presenta diversos perills importants.

—*¿On és el problema?*

—L'excés de gas carbònic produït per l'home i que amenaça de rescalfar el clima, no representa més que l'1% dels 15 bilions de tones de gas carbònic produïdes naturalment pel planeta. Si la nostra tecnologia no és capaç de reabsorbir aquest 1%, serem realment els últims dels últims.

—*¿Com es considera, pessimista o optimista sobre el futur del planeta?*

—No estic segur que els homes facin el que cal, però sé que sí que es pot fer.